

Història

Quatre mil números del full parroquial de Girona

Àngel Rodríguez Vilagran

ANY I.

Tercer Diumenge d'Abril de 1919

NÚM. 1

Capçalera del primer full parroquial editat pel Bisbat de Girona.

Capçalera del primer full parroquial de Girona d'àmbit diocesà.

El 27 de juny del 2004, el full parroquial de Girona va publicar el número 4.000. Com a *Full Parroquial* diocesà de Girona entenem avui la publicació de la qual el Bisbat de Girona -com a institució-, n'és la responsable, tant pels continguts com pel seu finançament. Té un caràcter formatiu i informatiu de la vida eclesial i de l'activitat pastoral.

Capçalera del primer full parroquial després de la Guerra Civil espanyola.

La primera Fulla Dominical de la Diòcesi de Girona, de 1919, no era editada pel Bisbat sinó impulsada per un grup d'empresaris gironins

Les «fulles» parroquials locals, abans del diocesà

El primer full parroquial que es repartia a totes les parròquies de la diòcesi de Girona no va ser institucional. Va sortir l'any 1919 impulsat des de l'empresa privada amb el nom de *Fulla Dominical de la Diòcesi de Girona*.

Abans, les parròquies de la diòcesi es van espavilar per tenir el seu propi full. Com que tampoc podien fer grans despeses, aprofitaven el fet que existís sin altres publicacions a nivell català per tenir una capçalera pròpia i imprimir a la quarta pàgina les notícies i activitats que es desenvolupaven. La impressió d'aquesta quarta plana es realitzava en una impremta de la població o propera a aquesta, la resta ja venia impresa. Tres fulls parroquials comprovats (*Fulla Dominical Mariana de Palafrugell*, *Fulla Dominical de Castelló d'Empúries* i *Fulla Parroquial de Sant Feliu de Pallerols*) agafaven tot el text —a excepció de la quarta pàgina— de la *Fulla Dominical* creada l'any 1907 a Vic. Aquesta, tenia l'administració al carrer Santa Maria núm. 1. La impremta també era en aquesta ciutat: Impremta Anglada. Sota la capçalera s'hi llegia «l'Emm. Sr. Cardenal que fou Bisbe de Barcelona, l'Excm. Sr. Arquebisbe de Tarragona y els Excms. Srs. Bisbes de Tortosa, Vich, Urgell, Lleyda, Gerona, Solsona, Mallorca y Elna (Perpinyà) concedeixen 200, 100 y 50 dies d'indulgència a sos diocesans qui devotament llegirán o sentirán llegir aquesta fulla».

També a nivell català, es distribuïa una altra *Fulla Dominical*, en edició catalana i castellana, redactada per l'Associació d'Eclesiàstics per a l'Apostolat Popular. Fou fundada el 1892 i assegurava a la capçalera que tenia «concedides indulgències dels Bisbes de terres de llengua catalana». També recomanaven «sia dexada a algú amic o conegut». L'administració la

Any XX

Segon diumenge de Janer de 1911

Núm. 2

Fulla Dominical

Edició catalana

La FULLA DOMINICAL, redactada de la *Associació d'Eclesiàstics per a l'Apostolat Popular*, té concedides indulgències dels Bisbes de terres de llengua catalana.

(Ab llicència)

Se recomana sia dexada aquesta Fulla a algú amic o conegut

Fulla Dominical editada per l'Associació d'Eclesiàstics per a l'Apostolat Popular.

tenien al carrer Canuda de Barcelona i la imprimia la Tipografia Francesc Xavier Altés, situada al carrer dels Àngels, 22-24, també de Barcelona.

Aquestes dues Fulles es distribuïen a les parròquies de Catalunya que ho demanaven.

Sabem de l'existència d'aquests fulls parroquials locals, alguns d'abans de l'aparició del primer número de la *Fulla Dominical de la Diòcesi de Girona* l'abril del 1919:

- 1904, Fulla Dominical de la parròquia de Lloret de Mar.
- 1907, Fulla Dominical de Castelló d'Empúries.
- 1908, Fulla Dominical de Cassà de la Selva.
- 1909, Fulla Dominical de la parròquia de la Catedral.
- 1910, Fulla Dominical Mariana de Palafrugell.
- 1914, Fulla Dominical de la Parròquia de Blanes.
- 1917, Fulla Parroquial de Malgrat de Mar.
- 1917, Fulla Dominical de Sant Feliu de Guíxols.
- 1919, Fulla Parroquial de Sant Feliu de Pallerols.

1919, Fulla Parroquial de Sant Feliu (Girona).

Els rectors de les parròquies veien en aquesta publicació una gran utilitat per a la pastoral i la formació dels seus fidels.

1919, naixement del primer full d'àmbit diocesà

Vist com les parròquies anaven fent el seu propi full —encara que fos amb la impressió de la quarta pàgina i a partir de publicacions alienes a la diòcesi de Girona—, un grup d'empresaris gironins van motivar-se per treure'n un fet a Girona. La intenció era que es repartís a totes les parròquies de Girona a l'estil de les «fulles dominicals» que hem esmentat abans. Fou l'11 d'abril de 1919 que va sortir el primer número de la *Fulla Dominical de la Diòcesi de Girona* impulsada per l'Editorial Gerundense, de la qual era gerent Narcís Palahí i Valentí. Fins i tot, hi havia una salutació de benvinguda del bisbe d'aleshores, Francesc Mas, que n'aprojava la difusió i la seva lectura.

La quarta pàgina era reservada també per a aquelles parròquies que hi volien posar les seves activitats pastorals i la informació parroquial local. Algunes, ho van aprofitar per «fer-se» un full propi a partir d'aquesta publicació, com ja havia passat abans, per exemple, amb la *Fulla Dominical* editada a Vic, i van incloure una capçalera pròpia.

Aquell mateix 1919 començaven a publicar-se, sota aquest sistema, els fulls de les parròquies de Sant Feliu de Guíxols i Sant Cugat de Salt, entre altres. I el 1921, per exemple, el de la parròquia de Santa Coloma de Farners, i dos anys més tard la de Sant Antoni de Calonge.

La *Fulla Dominical de la Diòcesi de Girona* incloïa un santoral amb les onomàstiques de la setmana, el text de l'evangeli, un comentari extens de la vida d'un sant que se celebrava aquella setmana, una llista d'indulgències plenàries de la setmana i comentaris de formació i de reflexió. En el primer número, per exemple, es dedicava tota una plana a explicar què és la Pasqua a partir de preguntes i respostes.

L'1 de març de 1923, el bisbe de Girona, Gabriel Llompart, va arribar a un acord amb l'Editorial Gerundense perquè la redacció de la *Fulla Dominical de la Diòcesi de Girona* anés a càrrec del Consell Diocesà de la Doctrina Cristiana. Malgrat tot, les relacions entre l'Editorial Gerundense i el bisbat de Girona es van trencar a final de 1924, quan el bisbat va proposar al mateix Consell Diocesà de la Doctrina Cristiana que es fes càrrec d'una altra publicació, per desavinences d'aspecte econòmic que hi havia entre la institució eclesiàstica i la impremta.

El full parroquial diocesà institucional

El 30 de novembre de 1924, i coincidint amb el primer diumenge

d'advent, va néixer el full parroquial diocesà institucional, amb el nom de *Fulla Parroquial del Bisbat de Girona*; fixem-nos que es canviava només el nom de «dominical» pel de «parroquial». Com és de suposar, també es canvià el lloc d'impressió. La publicació deixava d'imprimir-se a la impremta de l'Editorial Gerundense per fer-ho a la Tipografia Carreras, regentada per Joan Carreras.

No cal dir que l'Editorial Gerundense, en no tenir el suport del bisbat, va deixar d'editar el seu propi Full. Les seccions i apartats no van viure pas gaire, i també es deixava una quarta plana per a aquelles parròquies que volguessin imprimir les seves notícies.

A l'inici de la Guerra Civil, la publicació va deixar d'editar-se.

El full després de la Guerra Civil i durant la transició

El 25 de juny de 1939, un cop acabada la Guerra Civil, tornà a distribuir-se la publicació, però en castellà i amb el nom de *Hoja Parroquial del Obispado de Gerona*. Tota la capçalera havia canviat: a cada costat hi figurava un dibuix de la basílica de Sant Pere del Vaticà —a l'esquerra— i una de la catedral de Girona —a la dreta—, amb els corresponents escuts papal i episcopal. Al mig dels dos i al centre de la capçalera, un santercrist amb el lema «Reinaré en España», i a sota, un llibre amb dues inscripcions llatines que traduïdes al català venien a dir «L'Esperit Sant ha posat bisbes per regir l'Església de Déu» i «Pastura les meves ovelles».

Al costat de la data, a la capçalera no hi mancava la frase «Año de la Victoria». Aquell primer full després de la Guerra Civil va tenir a la seva portada dues seccions: una relació dels sants de la setmana i l'evangeli amb el corresponent comentari. A la segona plana, i amb una foto del papa Pius XII, s'hi

podia llegir un comentari de benvinguda amb motiu de la reaparició de la publicació. Se suposa que va ser escrit pels mateixos redactors, que convidaven «como católicos españoles» a «trabajar individual y colectivamente para el restablecimiento de Dios en nuestra amada patria, España. Y únicamente siguiendo el camino que nos muestren el Papa y los obispos podremos alcanzar la consecución de este ideal».

Tant a la segona plana com a la tercera —les planes centrals—, hi trobem dues seccions doctrinals, una titulada «La doctrina de Jesucristo», que convidava el cristià a saber el catecisme, i l'altra «Prácticas de vida cristiana», que orientava els lectors sobre el senyal de la creu i de com s'ha de fer la genuflexió. També hi figurava una «Crónica religiosa» amb notícies i fets de la diòcesi. A la darrera plana hi havia els apartats «Nuestros santos» —en aquella ocasió es feia una ressenya sobre la vida de sant Narcís, patró de la ciutat i de la diòcesi de Girona—, i «Historia de la Iglesia», amb un article que parlava sobre els orígens de l'Església catòlica. Al final de les dues seccions hi havia una màxima o frase cèlebre. Aquestes seccions van ser fixes durant molt de temps. La quarta plana es deixava també en blanc, per a aquelles parròquies que hi volguessin imprimir les seves activitats pastorals i les informacions parroquials locals. La mida d'aquella *Hoja Parroquial del Obispado de Gerona* sorgida després de la Guerra Civil era de 22 cm d'alt per 16 d'ample i era impresa a la impremta Masó.

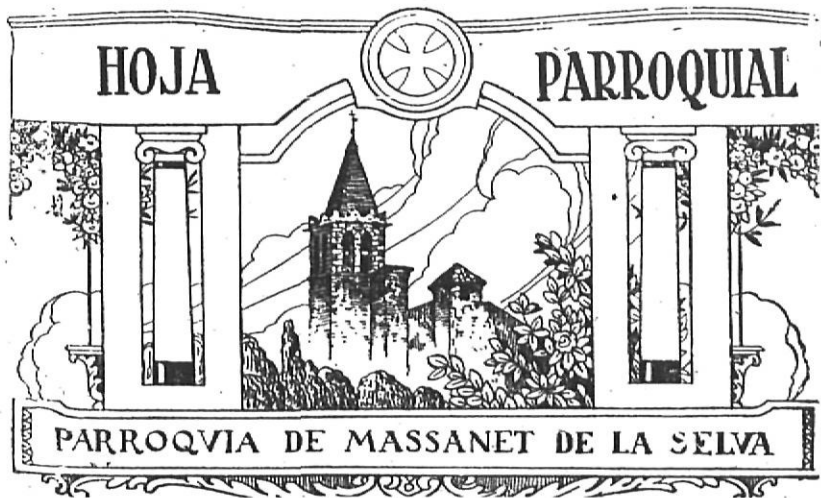
La penúria econòmica també va afectar el full. El 23 de juny de 1940 va començar a ser precisament això: un «full» i sense dibuix a la capçalera, per guanyar espai. A partir de l'any 1943 tornà a incloure a vegades quatre pàgines, però no va ser fins l'1 d'octubre de 1944 que tornà a la normalitat: quatre

Acabada la Guerra Civil, el full va reaparèixer redactat en castellà i fent constar el 1939 com a «Año de la victoria»

AÑO VI

Massanet de la Selva, 31 de Julio de 1949

Núm. 31

Capçalera del full parroquial local de Massanet de la Selva.

pàgines i un dibuix a la capçalera que s'anà canviant de forma periòdica.

La capçalera va canviar més tard, el 6 d'abril de 1958 i el 25 de juny de 1961.

Com ja havia passat abans, moltes parròquies aprofitaven els continguts del full diocesà per fer-se «el seu propi full» gràcies a la quarta pàgina i a la pròpia capçalera. Tenim els casos, d'entre altres, de les següents parròquies:

1939 Hoja Parroquial de San Félix de Llagostera.

1944 Hoja Parroquial de Massanet de la Selva.

1950 Hoja Parroquial de Darnius.

El primer cop que el full publicà alguna cosa en català després de la Guerra Civil va ser el 30 de desembre de 1962: havien passat, doncs, 23 anys. Es tracta del text del rosari, perquè «si las familias lo rezan en nuestra lengua no dirán, como sucede tantas veces, verdaderos disparates, sobre todo, al comienzo y final del Rosario y en la letanía». Això sí, la setmana següent es publicava en castellà «en atención a los muchos diocesanos que rezan en castellano».

No hi va tornar a haver un escrit en català fins al 22 de setembre de 1963, quasi un any després. Es tractava d'una resposta de l'abat coadjutor de Montserrat a la pregunta «què espereu de Pau VI?», extreta de la revista *Serra d'Or*. A partir d'aleshores, la nostra llengua va ser més present a la publicació. N'hi tornà a haver el 15 de desembre i el 29 de desembre d'aquell mateix any, amb dos articles relacionats sobre el Concili Vaticà II. Finalment, l'any 1964, s'hi inclogué un article setmanal en català.

El 6 de juny de 1965 es produí un primer canvi important en el disseny en incorporar un segon color. El full deixava de ser només en blanc i negre, per imprimir-se també amb un altre color que anava canviant cada setmana: blau, vermell, verd... S'introduïren també més textos en català. La mida continuava essent la mateixa (22 cm d'alt per 16 cm d'ample).

Un any més tard, el 9 de juny de 1966, desaparegué de la capçalera el nom de «obispado de Gerona», i passà a ser *Hoja Parroquial Gerona*. Això va durar només quatre mesos,

perquè el 23 d'octubre la capçalera canvià de disseny per ser simplement *Hoja Parroquial*.

El 21 d'octubre de 1973 va ser ordenat bisbe de Girona Jaume Camprodon i Rovira. El bisbe Jaume va escriure per primera vegada en el full l'1 de gener de 1974 amb motiu de la celebració de l'Any Sant, i marcà un precedent, quan el 24 de febrer d'aquell mateix any, decidí escriure cada setmana una carta als lectors. Mai cap prelat havia redactat cada setmana una alocució. L'escrivia en català, a excepció d'un cop al mes que ho feia en castellà. De mica en mica, les cartes en castellà del prelat anaren disminuint, fins l'any 1985, que hi va haver l'última.

El 27 de juliol de 1975, el bisbe Jaume escrivia en el full per què havia decidit redactar cada setmana una carta als lectors. Una de les raons que esgrimia era la de donar a conèixer el seu pensament de bisbe com «a pauta cristiana i criteri d'unitat pastoral», ja que «no n'hi ha prou per construir un edifici de comptar amb unes pedres molt ben tallades; cal que estiguin orientades i lligades per un objectiu comú». La seva intenció era la de «proporcionar, dintre la varietat de criteris personals que l'Esperit va inspirant a cadascú, una línia de pensament senzill, bàsic, que posi en comunió els qui volem formar l'Església diocesana». El bisbe deixava clar al final del seu comentari que «escriure al Full no m'és una càrrega sinó un esplai».

També Jaume Camprodon, el 12 de setembre de 1976, raonava el fet de tenir un full propi —publicat i fet a Girona—, a diferència d'altres diòcesis catalanes que en tenien un en comú. El bisbe ho explicava d'aquesta manera: «sense voler fer el sord a aquest suggeriment, pensem que, malgrat suposi més esforç, el Full fet a casa pot tenir més

ANY III

TERCER DIUMENGE DE JANER DE 1909

NÚM. 3

Capçalera del full dominical editat a Vic.

gust de casa. Per altra banda, la diòcesi, té possibilitats per a sortir-se'n bé».

Una data a tenir en compte en la història d'aquest setmanari és la del 30 de novembre d'aquell 1975. El Full va fer un canvi radical, amb nou disseny i format (27 cm d'alçada per 21 cm d'ample), predomini del català i, el més important, el nom de la nova capçalera: *Full Parroquial*; la publicació deixava de ser la *Hoja Parroquial* per dir-se com quasi tots els fidels l'anomenaven. També estava imprès a un segon color que es canviava cada setmana (blanc, negre i tercer color). Les seccions eren «Converses» (entrevistes a grups i persones de l'Església), «Aclariments» (respostes a dubtes sobre la moral i la tradició), «El nostre bisbat» (notícies), «Iglesia al día» (fets de l'Església universal), «Paraula de Déu» (comentari de l'evangeli) i articles d'opinió, d'entre ells, el ja esmentat del bisbe de Girona.

El full a partir dels anys 80

El 30 de novembre de 1980 passà a editar-se íntegrament en català. De fet, l'única secció que durant molts mesos era redactada en castellà portava per nom «Iglesia al día», que passà a dir-se definitivament «Església al día». Des d'aquell any i fins al 1989, la publicació canvià el disseny de la capçalera el 29 de novembre de 1981

i patí dues renovacions de disseny general el 30 de novembre de 1986 i l'11 de setembre de 1988.

Malgrat aquestes renovacions, sempre hi ha hagut a la història del full i des de la dècada dels anys 70, unes seccions fixes que encara avui es mantenen, com l'escrit del bisbe, el text i comentari de l'evangeli, el santoral i les notícies –titulades a vegades «El nostre bisbat» o «Notícies de casa» i avui, el 2004, «Actualitat informativa»–. Les seccions que s'hi han anat incorporant a partir de les renovacions són comentaris d'opinió, apartats dedicats a esglésies de la diòcesi, santuaris o comunitats religioses, personatges il·lustres de la fe diocesana, vides de sants... També en alguna ocasió s'ha incidit a reco-

manar llibres, pel·lícules, discos, pàgines web...

El full del 6 d'agost de 1989 va ser l'últim que s'imprimí a la Impremta Masó. Amb l'exemplar del 13 d'agost de 1989 s'estrenava un nou disseny –molt més modern–, gràcies a Impremta Palahí, que encara avui és la responsable de l'edició impresa. Continuaven els dos colors (paper blanc, lletra a dos colors, un de negre i un altre variable). Amb aquesta nova etapa s'incorporaren algunes novetats destacables: per una part, l'escrit del bisbe ocupava tota la portada, amb una foto il·lustrativa del tema que tractava. S'integrava un tema central que ocupava bona part de la pàgina 3, a voltes entre la 2 i la 3. S'incorporaven més fotos, sempre en blanc i negre –a excepció de l'any 1990, que se'n van posar en color el 15 d'abril (Pasqua) i el 23 de desembre (Nadal)– i s'introduí alguna secció nova, com «Documents de la fe», que aglutina els textos dels principals pares i teòlegs de l'Església.

El comentari del bisbe i el tema central segueixen avui, en el 2004, ordenats en el sumari com fa 15 anys.

Capçalera del full parroquial de Salt.

ANY IV

Primer Diumenge de Febrer de 1922

NÚM. 6

El nombre d'exemplars del full parroquial ha anat baixant: dels 26.750 de 1979 ha passat als 17.400 del 2004

Relació de les parròquies que adquireixen més fulls parroquials diocesans (any 2004)

Població	Nom de la parròquia	Habitants(1)	Exemplars anuals(2)
Olot	Sant Esteve	11.342	31.200
Banyoles	Santa Maria dels Turers	10.844	27.300
Blanes	Santa Maria	19.000	26.800
Palafrugell	Sant Martí	18.149	26.000
Calella (Maresme)	Santa Maria i Sant Nicolau	15.400	23.400
Girona	Sant Josep	14.500	22.750
Arenys de Mar	Santa Maria	13.431	20.800

(1) Corresponen al nombre d'habitants de la circumscripció parroquial.

(2) He preferit donar el nombre anual d'exemplars i no el setmanal o mensual perquè les dades siguin més proporcionals, ja que a l'estiu a les parròquies de la costa se'n reparteixen més exemplars, per l'afluència de turistes.

El 30 de març de 1997 tornà a canviar-se el disseny. Aquest cop, el segon color que es variava cada setmana passava a tenir molt més protagonisme i era molt més intens. Seguien les mateixes seccions, si bé s'incorporava «L'acudit d'en Pep» (una vinyeta sobre un aspecte de l'actualitat eclesial o social) i «Un sant a l'absis» (secció dedicada a explicar la vida d'un sant). La imatge moderna i periodística que havia dotat mossèn Miquel Àngel Ferrés com a director del Full quan se'n va fer càrrec, el 1989, continuà el 14 de desembre de 1997 quan Carles Sánchez passà a ser-ne el director. El Full no canvià pas gaire en continguts, només s'hi incorporà una nova secció anomenada «Parada» que potenciava les recomanacions de llibres, discos, pel·lícules i pàgines web.

El 28 de novembre de 1999 la publicació estrenà un altre cop un nou disseny, que és el que s'ha mantingut fins ara. Es canvià la capçalera i el segon color deixà de ser menys intens. La lletra passava a ser més grossa.

Un altre canvi significatiu en la història del full es produí l'1 de desembre de 2002, quan la quarta pàgina passà a ser comuna per a totes les parròquies; quan aquesta era aprofitada com ja s'ha esmentat en altres

ocasions per algunes parròquies –cada cop menys– per incloure les notícies i les activitats parroquials locals. A partir d'aquest moment, aquestes activitats s'inclouen en un full a part. El full potència en aquesta quarta pàgina l'actualitat informativa; i a la pàgina dos s'inclouen les lectures dominicals.

Tirada i distribució actual

El nombre d'exemplars del *Full Parroquial* ha anat baixant. L'any 1979 s'editaven 26.750 exemplars, el 1996, 23.000, el 2001, 19.000 i actualment (any 2004) 17.400 exemplars. Amb tot, segueix essent, de sempre, la publicació no gratuïta amb més tiratge de la diòcesi de Girona.

Des que el *Full Parroquial* diocesà va decidir fer una quarta pàgina comuna per a totes les parròquies el desembre de 2002, va minvar en nombre d'exemplars. L'aparició dels fulls parroquials locals, amb les notícies més properes de la parròquia de cadascú, ha provocat que aquests hagin captat més l'interès dels feligresos; quan abans ho havien de llegir en la quarta pàgina del *Full Parroquial* diocesà que es destinava per a cada parròquia en concret. Aquests fulls locals són molt simples, la majoria no

són més que un foli fotocopiats per ambdues cares; altres són més complexos. Algunes parròquies l'insereixen a dins del *Full Parroquial* diocesà, com si fos un suplement, però d'altres no, i el distribueixen al temple de forma independent. Aquests fulls parroquials locals arriben en alguns casos a tenir més èxit que el *Full Parroquial* diocesà. Existeixen també els fulls interparroquials, editats per diverses parròquies; també han sorgit els fulls informatius d'aquestes agrupacions, com l'*Enllaç*, de l'Agrupació de Parròquies de l'Àrea de la Bisbal, el primer número del qual va sortir el mes de març d'aquest 2004, amb una tirada mensual.

De 67 diòcesis que hi ha a l'Estat espanyol, encara 11 no tenen un full propi. Mig milió de fulls parroquials s'imprimeixen cada setmana a l'Estat, fent un capmàs entre els de periodicitat setmanal (la majoria, amb un 54,5%), els quinzenals (el 16,4%) o mensuals (29,1%). L'extensió d'aquests fulls varien molt: des dels quatre fulls de Girona, Sòria o Menorca, fins als 32 de Còrdova (de periodicitat mensual), passant pels 12 de Castelló, o els 24 de València i Navarra.